

שמעתא למיקתא

גליון קנ"ה / פר' האזינו - יום כיפור / ה'תשע"ד
קהילת "חניכי הישיבות", רמות ב'

האם חולה שיש בו סכנה חייב להשתדל להתחייב בצום יוה"כ

א. איסור אכילה ביוה"כ. ב. חובה להכניס עצמו לחיוב מצוה. ג. חובה להתחייב בצום יוה"כ.

א. איסור אכילה ביוה"כ

נצטוונו להתענות ביום עשירי בתשרי ב"יום הכפורים", דכתיב (ויקרא פכ"ג פס' כז) "בעשור לחדש השביעי וגו' ועניתם את נפשותיכם", ונאמר (שם פס' כט) "כי כל הנפש אשר לא תעונה בעצם היום הזה ונכרתה" וכ"כ הרמב"ם (עשה קסד ול"ת קצו) והחינוך (מצות שיג וטזו). וכתב השו"ע (סי' תריב ס"ג א) האוכל ככותבת הגסה חייב, והוא פחות מכביצה מעט, ושיעור זה שווה לכל אדם בין לננס בין לעוג מלך הבשן. אלא **זחולה מסוכן** מאכילים אותו ביוה"כ, כמבואר בשו"ע (סי' תריח ס"ג ז). ועיי' בגליון קט"ו לענין אכילה לחולה ביוה"כ.

והנה עובדא הוה במי שסובל מהתייבשות בצומות ארוכים כמו ביוה"כ במצב שמחייב שתייה באמצע הצום מחמת פק"י. ואחר הבריור נודע שיש תרופה המיועדת למטרה אחרת שבעקיפין עוזרת למנוע התייבשות ועיי' כן ניתן לו לצום, ושאל השואל האם חייב לקחת תרופה זו להיות ראוי לצום ביוה"כ. והטעם להסתפק בזה הוא דהרי לפי מצבו עתה פטור מלהתענות, אלא שעיי' הרופאים אם יקח תרופות על אף חולשתו יהיה רשאי להתענות, ועיי' יש לדון האם מחויב לקחתם או דלמא כיון דלמעשה חולה הוא בחולו הפוטרו מהתענית אינו מחויב לעשות טצדקי שיוכל להתענות.

ב. חובה להכניס עצמו לחיוב מצוה

ולכאורה דבר זה תלוי במח' האחרונים הצ"ח והמנחת חינוך. דהנה כבר כתב הצ"ח (פסחים ג: על תוס' ד"ה מאליה) בענין קרבן פסח שמי שנמצא בדרך רחוקה לא מצינו חיוב לעלות ולהתקרב קודם זמן הפסח כדי להתחייב במצוה. אבל **המנחת חינוך** (מצוה ה אות יג) תמה על דבריו, דאטו לולב ושופר לא יהיה מחויב לקנות קודם החג ובחג אינו נכנס אלא מוטל בזה המי"ע, אע"כ מחויב לילך מקצה הארץ להתקרב עצמו כדי לקיים מי"ע, ואין לחלק דשאני קרבן פסח דהנמצא במקום רחוק לא יחול עליו החיוב דאין הדבר כן דאף עליו חל החיוב אלא שאנוס הוא עליה, ע"כ. וכבר מבואר כהמניח **בשאלת יעב"ץ** (סי' קכז ד"ה ותו הא ר' אמי יחידאה) וכתב דל' יום לפני הפסח חל חובת עשייתו על הרחוקים דהיינו מזמן שחל חובת ביעור חמץ, עיי"ש.

וכן **המהר"ם שיק** (או"ח סי' רסא מסד"ה ולכאורה) כת' דוודאי איכא עכ"פ מצוה דרבנן להשתדל בדברים המביאים לקיים מי"ע, ע"כ. ועיי' עוד **במקראי קדש** (פסח ח"א סי' ה). ולפ"ז י"ל דלדעת הצ"ח אף בני"ד אינו חייב לעשות מעשה להכניס עצמו בחיוב, משא"כ לדעת המנחת חינוך ודעימיה.

ויש להוכיח דמחויב אדם להשתדל להשיג דברים הנצרכים לקיום המצוה אף לפני חלות קיום המצוה כמ"ש המנ"ח, מדברי **המ"א** (סי' תרנה) שפסק דמותר לשלוח לולב עיי' עכו"ם מחוץ לתחום דאמרינן חטא בשביל שיזכה חברך, אלא דאם פשע במה שלא הכין לו לולב קודם יו"ט אסור לשלוח לו, ע"כ. וכן פסק **המ"ב** (שם ושע"ח"צ אות ד). ומוכח שהמתרשל ולא השיג ד' מינים לפני החג נקרא פושע. ועיי' **בחי"א** (כ"ל סח אות ג) שדן אם חייב "לעקור דירתו" קודם ר"ה למקום שיש שם שופר, וכתב שם דלכאורה ג"ל שא"צ והניח בצ"ע, ומי"מ כתב דפשיטא דמה שבידו לעשות מחויב לעשות, וע"כ יש חיוב בדיקת חמץ קודם הפסח וכדו'. וכן **בלב חיים** (ח"א סי' צא עמ' קכח: ד"ה ומי"ש דהוי שוא"ת) כת' שהשולח אתרוג לכפר שאין להם ועיי"ז לא יוכל לקיים המצוה דנחשב מוטל המצוה בקו"ע (ולא כדעת השואל שם). ועיי' **באבנ"ז** (או"ח סי' תנט אות יז).

[ובהא דהסתפק החי"א אם חייב לעקור ביתו, עיי' **בדבר יהושע** (ח"א סי' א ס"ק א ד"ה אך כמדומה, ואתו ו, ועיי"ש בס"י ב' ס"ק א) שהוכיח עיי' **המ"א** (סי' יג ס"ק ה) המובא להלכה **במ"ב** (שם) דפטור בכה"ג. ועיי' בזה **במהרש"ם** (ח"א ססי' רט) **ובמועדים וזמנים** (ח"א סי' ג ד"ה והני"א וד"ה ונראה הא).]

ואע"פ **שהב"ח** (סי' תקפו סוף אות א) נקט שאין מצוה מן המובחר לקנות בדמים יקרים (אבל עד שליש יוסף) שופר של איל לפני הזמן שאז עדיין לא חל החיוב, ורק בר"ה גופא שחל החיוב אז אם לפניו שופר של איל עליו להקדימו. וכן פסק **במ"ב** (שם ס"ק ה). מ"מ אין מכאן סתירה להני"ל שהרי דברי הב"ח אמורים בענין הוצאת דמים יתרים "להידור מצוה", אבל לענין עיקר החיוב וההידור עד שליש גם מודה שחייב לרכוש לפני החג אע"פ שעדיין לא חל החיוב.

ובאמת י"ל דאף הצ"ח מודה דאיכא חיוב להשתדל עבור קיום המצוות אפילו לפני זמן חלות חיובם, ואם לא קנה אתרוג קודם החג נמצא עובר על מצוה, שהרי א"א בלא שיעשה לו תחילה שופר ולולב או יקנה הכשר מצותו, ועל כרחינו לומר דהוא בכלל חובת המצוה גופא שהתורה צוותה לקיים, משא"כ מי שנמצא במקום רחוק שהתורה פטרה אותו דאינו מחויב לבא כדי להתחייב בקרבן פסח וס"ל להצ"ח דאין חייב להתקרב עיי"מ להתחייב דאין זה בכלל החובה שצוותה התורה, ובדרך זה כת' **בתשובת דבר יהושע** (ח"ו א סי' א), ועיי'.

ג. חובה להתחייב בצום יוה"כ

ולפי חילוק זה יש לומר נמי בני"ד דלדעת הצ"ח אינו חייב לקחת תרופות וכדו' כדי להתחייב בצום דומיא דרחוקים בחובת הקרבת קרבן פסח. ואף לדעת **המנחת חינוך** דלענין קרבן נקט דחייב להכניס עצמו בחיוב, י"ל שיודה בני"ד דפטור מלחייב עצמו, דשאני הכא דהחולה אינו בר הכי לצום ועיי"כ אינו בכלל המצוה, משא"כ לענין קרבן פסח שהוא בר הכי להקריב קרבן ובכלל המצוה הוא אלא שחסר לו להתקרב, ועיי' ועוד י"ל דעד כאן אינו מחויב לעשות אלא מעשה "טבעי" כהליכה או טרחה כדי להתחייב, אבל לקחת תרופות וכדו' מי יאמר דחייב.

עבודת יום הכיפורים

גודל מעלת היום

עיי' יוה"כ מתקבלת התשובה ונתקנים כל הקלקולים - "אמנם ענין יוה"כ הוא, שהנה הכין האדון ברוך הוא לישראל יום אחד, שבו תהיה התשובה קלה להתקבל, והעונות קרובים לימחות, דהיינו לתקן כל הקלקולים שנעשו, ולהסיר כל החשך שנתגבר על ידם, ולהשיב השבים אל מדרגת הקדושה והקורבה אליו יתברך שמו, שנתרחקו ממנה על ידי חטאתיהם.

והנה ביום זה מאיר אור שבכחו נשלם כל זה הענין, ואמנם הוא אור שלקבל אותו צריך שישמרו ישראל מה שנצטוו ליום זה, ובפרט ענין העינוי, שעל ידו מתנתקים מן הגופניות נתוק גדול, ומתעלים במקצת אל בחינת המלאכים ושאר כל פרטי הדברים כפי פרטי התיקון". (רמח"ל, דרך ה' ח"ד פ"ה, ה) - "... מעתה ביוה"כ מקבלים דברי רי"ע משמעות מחודשת, אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרים - לפני אביכם שבשמים, שבים הזה העונות קרובים ממש להמחות, והתשובה קלה ממש להתקבל, ונקל לתקן כל הקלקולים ולהסיר כל החושך ולשוב אל מדרגת הקדושה והקורבה אליו ית', וא"כ אשריכם ישראל, שבעבודת התשובה שביוה"כ אתם זוכים כ"כ עד להטרה, ולפני מי, לפני אביכם שבשמים". (שיח יצחק, תשרי עמ' רנט - רס)

מעלת יוה"כ שאין בו כח לשטן לקטרג - "אמר רמי בר אבא 'השטן' בגימטריא תלת מאה ושיתין וארבעה הוי... ביומא דכיפורי לית ליה רשותא לאסטוני". (גמ' יומא. כ.)

גודל מעלת יוה"כ - "תנן בתענית (כו:): לא הוי ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיוה"כ... ומבואר שהיו"ט הגדול ביותר מכל הימים טובים הוא יוה"כ מצד שזה יום סליחה ומחילה... ואין לנו שמחה גדולה ומפוארה מאשר מחילת העון והסרת הכלוך והטומאה של העבירות, ועיי"ז אנו זוכים לקרבת השי"ת.

ואין לנו ברכת שהחיינו בהודאה ושמחה יתירה כאותה ברכה בליל התקדש היום הגדול והנורא בתפלת כל נדרי". (ברכת אברהם, מאמרים והדרכות עמ' קצו)

מצות התשובה ביום הכיפורים
ויש לזכור שעיקר מצות היום היא התשובה, ודעת רבנו יונה שיש מצוה מיוחדת של תשובה ביום זה שכתב (שערי תשובה ד, יז) "מה שנאמר 'לפני ה' תטהרו' מצות עשה על התשובה, שנחפש דרכינו ונחקרה ושובה אל ה' ביוה"כ, ואף על פי שנתחיבנו על זה בכל עת, החיוב נוסף ביוה"כ, והטהרה אשר בידנו היא התשובה ותיקון המעשים".

וכתב הכף החיים (סי' קלא, יז) - "כשמטוה צריך לומר הוידי בנחת ובשלוה, ובלב נשבר ונדכה, וישאח בין תיבה לתיבה לידע לפני מי הוא מתודה, דאם יאמר אותו במרוצה ובתלי הבנה, הרי זה בא לתקן ונמצא מקלקל כי הוא בא להתוודות ולבקש כפרה, ולפני מלך רם ונשא ואיך אליו פניו ישא אם לא יאמר אותו כמו עני דכא וברוח נמוכה".

עוד יש להביא מה שכתב בזה **היסוד ושורש העבודה** (שער יא פרק ו) לגבי מצות הוידי "אך דעו נא אחי ורעי, שעיקר הוידי היא התשובה שעמה, כמו שכתב הרמב"ם "ויעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם", רצוני לומר, שהבורא יתברך שמו ויתעלה, שהוא יודע תעלומות ויודע מחשבות אדם ותחבולותיו ובוחן כליות ולב, בוחן את האדם בעת הוידי שקיבל בלבו קבלה אמיתית בתכלית החרטה, שמשעה זו ולהלן יקשר עצמו בקשר אמוץ וחזק ובגדרים וסייגים שיהיה בלתי אפשרי שיבוא עוד לאותו החטא".

כוונת סדר העבודה
הנה יוה"כ הוא המשך וגמר לראש השנה, ועיקר התפילות בימים אלו הוא על כבוד שמים, ויסוד הענין הוא שכיון שהאדם שואף להרבות כבוד שמים בעולם ממילא ירצה לעשות רק את רצון ה' ולא דבר שגורם לחילול כבודו. ויש בזה כוונה מיוחדת בעת אמירת סדר העבודה, שהוא תיאור עבודת הכהן הגדול ביוה"כ שעיי"ז היו מתכפרים ועונותינו ומתלבנים חטאינו, וכעת עיי' חטאינו חסרים אנו את כל סדר זה עצמו, וכמו שכתב **היסוד ושורש העבודה** (שער יא פרק ט) "אחי ורעי, איך ומה צריך האדם להתעורר בכבי גדול ועצום בשעה שהוא אומר 'והכניס והעם העומדים בעזרה כשהיו שומעים את השם הנכבד והנורא מפורש יוצא מפי כהן גדול' וכי", על העדר העבוד הגדול של יוצרו ובוראו יתברך שמו ויתעלה זכרו לעד, שהיה אז... וכל העם העומדים אז

[המשך בעמוד הבא]

ומשום הא דמנחות (מא). שאמרו שבעידן דריתחא ענשינן על עשה (שעל אדם לחפש להתחייב במצות), נראה דליכא בני"ד, כי שאני התם דענש משום שלא חיזר אחר המצוות שאינו חייב בהם מחמת משום שלא הכניס עצמו בחיוב ולא מחמת שאינו בכלל המצוה כלל וכגון ציצית וכדו', וכיון שבידו להכניס עצמו בחיוב בעידן דריתחא ענשינן, משא"כ בני"ד שאינו בכלל המצוה כי התורה פטרתו מחמת מצבו דלא שייך זה. ועוד דמי יימר דאיכא משום עידן דריתחא כענמנע מעשיית מעשה שאינו "טבעי". והארכנו עוד בזה בס"ד בגליון פ"ה.

וגדולה מזו מצינו ב**שו"ע** (או"ח סי' רמח) דרשאי אדם להכניס עצמו לאונס, וא"כ ק"ו דאינו מחויב לסלקו. ואע"פ שהוכחנו בס"ד בגליון י"ט דדוקא שרי באונס דפק"י וכדו' דהותרה או עכ"פ דחויא מפני שאר מצות. מ"מ גם בני"ד הדין כן שהרי בחולה שאם יצום יהיה בו סכנה עסקינן. ואע"פ דעד כאן לא התיירו להכניס עצמו לאונס אלא כגון שיוצא לצורך פרנסתו וכדו' סמוך לשבת, אבל ללא צורך כלל אסור, וכדמוכח מה**מ"ב** (סי' שדמ) שכתב לענין איש הצבא דמחויב, עיי"ש. מ"מ בני"ד נמי י"ל דכיון שצריך לקחת "תרופות" וכדו' להציל עצמו מהאונס (שאינן הדבר בדרך כלל בריא לגוף וכדו'), אין זה בכלל מכניס עצמו באונס בחינם, ודו"ק.

שו"ר **באג"מ** (או"ח ח"ג סי' צ וח"ד סי' קכא) שנקט דמי שאסור לו להתענות ביוה"כ ועיי' זריקת רפואה בתחיבת מחט בגופו (כגון אינפוזיה) או עיי' לקיחת תרופה יוכל להתענות, לא שייך לחייבו לעשות כן, דעיין בפסחים (טס). דערל גדול שלא מל ערב פסח ענוש כרת בשביל שהיה ראוי לתקן ממש שעות מזמן שחיטת הפסח ולמעלה, ומבואר שחיוב לתקן עצמו לשחיטת הפסח הוא רק ממש שעות ולמעלה שכבר רמי חיובא דפסח עליה, ומטעם זה אפשר ליכא חיוב ממש עליה להכין להתענות קודם יוה"כ שעדיין לא רמי חיובא עליה, ואע"פ דאיכא מצוה לאכול בערב יוה"כ וכתב רש"י דהוא כדי שיתקן עצמו שיוכל להתענות ביוה"כ אין זה אלא טעם בעלמא שאינו מעיקר המצוה. ועיי"ש על ידי זריקת רפואה בתחיבת מחט בגופו יש איסור בדבר אף בערב יוה"כ כי חובל בעצמו (ויש לציין שלדעת הרופאים עצה זו אינה מומלצת לחולה המאושפז בבית חולים כי לפעמים יש חשש שעל ידי זה יזדהס).

אלא דיעו' עוד **במנ"ח** (מצוה ה אות יג סד"ה והצ"ח) שביאר הא דאמרו שם בפסחים דקודם הזמן לא רמי חיובא היינו לעונש כרת, אבל ודאי מצוה איכא לחייב עצמו במצוה, אבל **בב"ח** (סי' תקפו סוף אות א) מבואר כהאג"מ בהבנת הגמ'. אלא דעי' עוד **באג"מ** (יו"ד ח"א סי' ג ד"ה ולכן הנכון) ד"חמץ שאסור רק בפסח ואיסורי מלאכה שאסורין רק בשבת ויו"ט, ודאי אף בחול וכל השנה נחשבו ישראל חייבים, ואסורים באיסור חמץ לכשיבא הפסח ובמלאכה כשיבוא ימי השבת ויו"ט, ע"כ. והנה מש"כ האג"מ שחובה לאכול עריוה"כ הוי טעם בעלמא עיין בגליון קט"ו דאין זה מוסכם, אלא דמ"מ אכתי י"ל דמטעם זה אין לחייבו אלא לאכול דהוי פעולה טבעית, אבל לקיחת תרופות אכתי לא שמענן.

אולם **הגר"מ ש"ש קליין שליט"א** (מכתב שחולק בכנס מורי הוראה דהגר"ש ואזנר, עיוה"כ תשע"ג) דחה דברי האג"מ, דודאי לכו"ע יש חיוב לאדם להכין עצמו שיקיים המצוה בזמנו, ועיי' צריך האדם להכין קודם יו"ט ד' מינים וסוכה כדי שיוכל לקיים המצוה, ולא ימתין עד יו"ט ויאמר אנוס אני, ועיי' **בחיי"א** הנ"ל שדן אם חייב לעקור דירתו קודם ר"ה למקום שיש שם שופר, וכתב שם דלכאורה נ"ל שא"צ והניח בצ"ע, ומ"מ כתב דפשיטא דמה שבידו לעשות מחויב לעשות, וכ"ש דהכא גילתה התורה שמצוה לאכול בעיוה"כ שחייב להכין עצמו לזה, ועל כן אם הרופאים אומרים שאם החולה יקח כמה ימים תרופות יוכל לצום ביוה"כ צריך לעשות כן, ע"כ.

אבל לפי דברינו הנ"ל ליכא ראייה מדברי החיי אדם לחייב להכניס עצמו לחיוב, ועיי' נראה דפטור לעשות כן וכמו שביארנו, א"כ הוא דבר שדרכס של בני"א לקחתם באופן טבעי ללא חשש כמו ויטמינים וכדו'. וכן דעת **הגר"ש זצ"ל** (הלכ"ש פ"ו הגה טז) דמי שבידו לעשות טצדקי מערב יוה"כ עיי' בליעת "ויטמינים" המתפרקים בגוף במשך כל יום המחרת ועיי' לא ירגיש רעבון כלל ויוכל לצום כל היום ודאי עדיף טפי, אך אין שום חיוב לחפש אחר עצות אלו אם אינו מזומנות לפניו בקל, ע"כ. ודעת **הגר"א וייס שליט"א** שאין החולה חייב לעשות דברים כלקיחת תרופות כדי שיוכל לצום, אלא דאם הדבר כרוך באכילה חייב כיון שהיא פעולה טבעית, ע"כ. ואע"פ דאינו "חייב" לעשות כן מ"מ במקום האפשר ודאי "ראוי" לעשותו כדי להתחייב בצום (וכגון בתרופה שאין בה משום חשש נזק לגוף וכדו').

- מסקנא דדינא -

העולה לדינא, הנצרך לאכול ביוה"כ, ועל ידי זריקת רפואה בתחיבת מחט בגופו או על ידי לקיחת תרופה יוכל להתענות, אינו חייב לעשות כן כדי להתחייב בצום. וכן הדין לענין אינפוזיה לקבלת נוזלים. ומכל מקום חולה שיש בו סכנה שבידו לעשות בקל מעשה מערב יוה"כ כדי להתחייב בצום, כגון על ידי בליעת ויטמינים, ודאי שראוי שיעשה כן (והכל לפי הענין).

© שמעתא עמיקתא - העלון נתרם בעילום שם להצלחת התורם ומשפחתו לקבלת או הפצת הגליון במקום מגורכם או לימודכם נא לשלוח בקשה לדוא"ל: AMIKTA571@GMAIL.COM

בעורה נתנו כבוד גדול לקדושת שמו הגדול והנכבד ונפלו על פניהם... ובה נתגדל ונתקדש אז שמו הגדול והנורא בכל העולמות העליונים והתחתונים, ועתה מיום שחרב בית מקדשו, נהפך כל זה לתוגה ואנחה, ולא עוד אלא שאנו גורמין בעוונותינו ובפשעינו בכל עת ובכל שעה חילול שמו הגדול כביכול, ואנה נולד חרפתנו, אוי לנו מיום הדין אוי לנו מיום התוכחה... וביחוד כשנפול על פניו ואומר "היו כורעים ומשתחווים ונופלים על פניהם" יבכה בכי גדול על העדר כבודו וקדושת שמו הגדול עתה". ויה"ר שזוכה לשאוף לכל זה, ועוד בשנה זו נראה בבנין בית המקדש בתפארתו והדרו בב"א.

כוונת הצום

בענין כוונת התענית יש להביא דברים נפלאים ומעוררים שכתב **היסוד ושורש העבודה** (ס"א, ע) שעליו לשמוח בכל רגע ורגע בזמן התענית, שבוה מקיימים אנו מצות עשה דאורייתא, ויכולים אנו להגיע לאהבת ה' ומה רב השכר ששייך לקבל על מצוה זו שהרי לפום צערא אגרא, וזה לשונו הזהב "הלוא ידעת שעיניו זה מאכילה ושתיה הם מצות עשה ולא תעשה עלינו עם קדוש בספר תורת אלקים מפורש "ועיניכם את נפשתיכם" וכגו'... ופשוט הוא שמצות עשה של העינויים האלו צוה יוצרנו ובוראנו יתברך שמו ויתעלה, עלינו עם קדוש בחסדו וברחמי הגדולים, שעל ידי עינויים אלו ירחם עלינו ויכפר לנו את כל חטאתינו ועוונותינו ביום הנורא הזה וזה מפורש וברפרת אחרי מות "..." תענו את נפשתיכם... כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם..." אך זה מבואר בגמרא הקדושה (תענית טו.) שהעניני לבד בלא תשובה וחרטה גמורה אינו נחשב לכלום, והרי הוא כטובל ושרץ בידו...

הנה אחר כל ההצעות האמיתיים וכנים האלו, אחי ורעי, יתבונן כל אדם בשכלו, **שמהראוי וטוב לו לשמוח שמחה עצומה עד מאד בכל רגע שסובל צער העינוי מאכילה ושתיה וחליצת הסנדל על קיום מצות עשה מן התורה שמקיים בכל רגע שסובל העינוי. ובדאי מי שתקוע בלבו אהבת הבורא ית"ש ויתעלה לעבודתו, חשקו ורצונו שיתאחד היום הצום הקדוש הזה כפלי כפליים, בכדי שיקיים בכל רגע מצער העינוי מצות עשה מן התורה שצוה לו יוצרו ובוראו ית"ש ויתעלה. כי זה ברור לכל משכיל שאינו דומה מי שמקיים איזה מצות עשה שעה מועטת למי שמקיים לאותה מצות עשה כמה שעות...**

לכן מעת שאדם נעשה חלש מעינוי הצום ועמידת רגלים יחף, יכניס שמחה עצומה בלבו על קיום מצות עשה מן התורה שמקיים בעינוי זה, ובכל שעה שיתגדל ויתוסף אצלו העינוי, דהיינו בעת תפילת מנחה ותפילת נעילה - תתגדל ותתוסף שמחה עצומה יותר בלבו, ולפי גודל העינוי, כן גודל השכר מבוארנו יתברך שמו והתעורר שבכל רגע שיעלה על דעת האדם צער העינוי יכוון במחשבתו בשמחה עצומה מאד "הריני מקבל עלי מצות עשה של יוצרי ובוראי ברוך הוא וברוך שמו בעינוי זה", ויכניס תשוקה עצומה בלבו - הלואי שיתאחד הצום יותר ויותר.

והגות לבד תבונות מבוך חביב, התקוע בלבו גודל אהבתו של אביו בכל עת אשר הוא עושה באיזה שמוש קורת רוח גדול לאביו, הוא שמח וטוב לב מאד על גודל הנחת שעושה לאביו, וכל הקרוב הקרוב אל השלמת השימוש ההוא, מצטער בלבו כי קרוב הוא להמנע מאיתו עשיית קורת רוח ונחת גדול כזה לאביו ככלות מעשה השימוש ההוא, וכל היום וכל הלילה תמיד לא יחשה מתשוקה עצומה בלבו שיתאחד ויתוסף כהנה וכהנה משך זמן השימוש ההוא בכדי שייגע לאביו קורת רוח יותר ויותר...

וראוי לאדם בכל עת אשר הוא רואה כי חלפה תיירה ועונתה ליו' נגרע מיום הקדוש הזה, כי ינטו צללי ערב והלילה ממשמש ובא, דשלימא לה עבדתיה עבודת הקודש של מצוה זו, להכניס צער בלבו, הן קרבו הימים שימנע מאיתו עשיית נחת רוח גדול הזה ליוצרי ובוראי יתברך שמו ויתעלה. ובדאי בכוונה זו יהיה נקרא בן חביב לאביו שבשמים, וילך בכל גווי דמלכא ולית דימחא בידיה. אך אדם המצפה בכל עת ובכל רגע מתי יעבור אותו רגע מהעינוי, ובבוקר יאמר מי יתן ערב יתקרב להפטר מהעינוי - בדואי האדם הזה אינו מקבל חלק מאלף אלפי אלפים משכר שמקבל האדם המכוון כוונה זו בשמחה עצומה..."

הימים שבין יוה"כ לסוכות

הנה כתב הרמ"א (תרכ"ד סי"ה) "אין אומרים תחינות מיום כיפור עד סוכות". ובביהגר"א שם "משום דהוי יו"ט כמו יום הכיפורים במקצת, כמו שכתוב במדרש על פסוק ולקחתם לכם ביום הראשון וכו' מאן וילך וכו'...". וכבר כתבו הספרים שימים אלו יש בהם מהארת יום הכיפורים, ודברים אלו מעוררים להזהר בכל ההשגות שהגענו אליהם ביום קדוש זה, להמשיכם אל תוך חג הסוכות, ולא לדת מדרגתו בתוך כל ההכנות אל החג. יעורנו ה' לצל כראוי את היום הקדוש ולזכות לגמר חתימה טובה, ולקבל את כל התועלת הרוחנית לשמתנו, ואז נזכה להגיע לחג הסוכות ולקיים "והיית אך שמח".

נערך ע"י מחבר סדרת "עבודת המועדים"